

GAZETA TRANSILVANIEI.

Redactiunea si Administratiunea:
Brasiovu, piata mare Nr. 22. — „Gazeta“ ese:
Joi'a si Duminec'a.

Pretulu abonamentului:
pe unu anu 10 fl., pe siese luni 5 fl., pe trei luni
2 fl. 50 cr. — Tieri esterne 12 fl. pe unu anu seu
28 franci.

Anulu XLII.

Se prenumera:
la postele c. si r. si pe la dd. corespondenti.

Anunclurile:
un'a serie garmondu 6 cr. si timbru de 30 cr.
v. a. pentru facare publicare. — Scrisori ne-
francate nu se primescu. — Manuscripte nu se
retramitu.

Nr. 72.

Dumineca, 9 21 Septembre

1879.

Brasiovu, 20/8 Septembre.

Marti s'au inceputu in Camer'a romana de pe d'elulu Metropolei din Bucuresci desbaterile in cestiunea cea grava a Evreiloru. Prim'a scire ce o amu primitu despre decursulu acestoru desbateri ne-a facutu se vedemu, ca guvernulu a adoptatu o tactica deosebita si ca presupunerile, ca va pasi inaintea camerei c'unu contra-proiectu nu s'au implinitu. Ministrulu-presiedinte a declarat din-contru, ca guvernulu si-a rezervatu a'si espune parerile mai tardiu si ca nu pote aderá la proiectulu maioritatii comitetului delegatiloru, asupra caruia s'a deschisu discussiunea, dupa ce proiectulu minoritatii a fostu retrasu.

Publicamu mai josu o scurta dare de séma a siedintei de Marti. Desbaterea generala deschidendu-se totodata si asupra motiunei celoru 21 deputati pentru nerevisuire, deputatulu N. Blaremburg a cerutu mai antaiu cuventulu spre a aperi acést'a motiune printr'unu discursu infocatu, care contine unu protestu solemnelu alu consciintei nationale in contra modului nedreptu cumu au fostu tractati Romanii dupa jertfele de sange aduse pe campulu luptei. D. Blaremburg nu voiesce se scie de esigentiile diplomatiei, elu pune alternativ'a aut-ant, mai bine prefera se móra cu arm'a in mana decâtu prin otrava jidovésca. Acést'a o voru prefera in momentul decisivu toti Romanii adeverati, dér' lucrulu inca nu ajunsu a asia departe, inca nu este vorb'a de móрте.

D. Conta, care a sustienutu motiunea d-lui Blaremburg inca in comitetulu delegatiloru, a se-ncadad'o si in Camera cu argumente iuridice si istorice fara a luá considerare inse la necesitatile politice ale momentului.

Dupa ce au finitu acesti doi oratori d. T. Maioreescu se redica si cere amanarea desbateriloru pentru câteva dile p'na ce guvernulu va aduce contra-proiectulu seu, pentru ca amendou proiectele se fia discutate deodata.

D. Maioreescu combat'ndu intr'unu lungu discursu atitudinea guvernului in cestiunea israelita, i' imputa, ca in program'a s'a a primitu esentia proiectului maioritatii, ca a tractatu apoi o luna seu doue de dile, nu scie pe ce basa, si ca in urma vine cu alte idei ascunse, si spune, ca nu adera la parerea Camerei.

Organele liberale asigura, ca opositiunea cerendu prin d. Maioreescu amanarea discussiunei si voindu se constringa pe guvernulu a veni c'unu contra-proiectu a avutu de scopu se stramute solutiunea cestiunei israelite pe teremulu cestiunii ministeriale. Opositiunea, dicu acele foi, tintesce acolo, ca se silésca pe guvernulu a se retrage; scopulu ei nu este a refusa Evreiloru ceea ce cere Europ'a se li se dé, ci numai de a profitá de o-casiune spre a pune mau'a pe putere si a dispune apoi de revisuirea Constitutiunei.

Guvernulu voiesce ca se se termine antaiu desbaterea asupra proiectului maioritatii comitetului delegatiloru, asteptandu se véda déca va intruni doue treimi. Pote ca duu ministri spe:ca ca Adunarea va respinge acestu proiectu si atunci este momentulu binevenitu ca guvernulu se-i presinte unu proiectu alu seu. Cu acést'a modalitate guvernulu isi pastréza mana libera pre candu cu modulu indicatu de opositiune ar' fi potutu fi constrinsu a se retrage dela putere.

Lupt'a parlamentara a luatú dér' o directiune intristat'ore, ea este, in acestu momentu, celu puçinu, o lupta pentru putere. Opositiunea a remasu de astadata in minoritate cu unu votu, propunerea ei de amanare fiindu respinsa cu 62 in contra la 61 voturi. Se va multiami ea cu prim'a incercare, seu va continuá tactic'a acést'a, care pote aduce inca si mai mare confusiune in cestiunea, care si asia e destulu de incurcata?

Guvernulu actualu este decisu a nu cedá, a duce lupt'a p'na la finitu. Acést'a a declarat'o ministrulu de interne respundiendu d-lui Maioreescu. „Déca am intratu in Ministeriu — dise d. Cogalniceanu — am facutu acést'a, pentru ca sunt Moldoveanu si me dóre anim'a de tierisiór'a mea si eu nu voiu se lasu se vina la putere aceia, cari dicu ca nu dau nimicu si voru dá totulu“. D. Cogalniceanu adause, ca colegii sei din ministeriu sunt persóne cunoscute, cari au seversitu acte mari patriotice, cumu este unirea, apoi promise, ca va mantine ordinea fara violintia si de astadata cumu a mantinut'o intotdeauna. „Provocarile din Moldov'a“, dise in fine, „nu sunt facute de Romani. Evreii voru se aiba si ei mucenici, inse voiu face totu ca se nu le preparu acést'a placere.“

Cronic'a evenimentelor politice.

In diuarele din Vien'a si Pest'a se discuta acuma program'a Cehiloru „teneri“ (Jungcechen). Adunarea partidei Cehiloru „teneri“ a luatú adeca in 15 l. c. urmat'ore resolutiune: „Decidemu ca intre impregiurarile actuale, se pote declará din partea tuturor deputatiloru autonomisti, ca interesele natiunei se potú aperi prin activitatea parlamentara nu numai in dieta, ci si in Reichsrath, si insarcinamu pentru acést'a eventualitate pe deputatii partidei nóstre, ca in unire cu ceilalti deputati (adeca cu Cehii „betrani“) se lucre cu tota energi'a intr'acolo, ca in fine se se realizeze egal'a indreptatire factica a limbei, se se garanteze esistentia ei, se se estinda autonomi'a si se se straduiésca de a dobená selfguvernamentulu si uniunea tieriloru fratiloru cehi ca unu muru aoperatoriu naturalu alu natiunei nóstre. Convinsi fiindu, ca natiunea nóstra are lipsa neaperata pentru desvoltarea s'a, pe l'nga autonomi'a tierii, si de libertatea adeverata constitutiunala si politica, insarcinamu pe deputatii nostri, de a lucrá in corpurile legiuit'ore intr'acolo, ca in spiritulu dreptatii si alu libertatii se se imbunatatisca legea de alegere pe bas'a votului universalu, ca legie, cari garantéza libertatea constitutiunala, se se intregésca si se se esecute in adeveru, cu deosebire legea de pressa, legea privit'ore la scutulu libertatii personale, legea de intrunire, precumu si legea scolara si confessionala. Insarcinamu mai departe pe deputatii nostri, ca, déca voru luá parte la desbaterile privit'ore la ocuparea Bosniei in Reichsrath, se nu intreprinda nimicu, ce ar' poté se vateme reciprocitatea si solidaritatea Slaviloru si ce ar' poté se strice desvoltarei libere a slavismului. Deputatii sunt provocati in fine, de a lucrá, ca se se faca economia in finance, dările se se micisoreze si agricultur'a, industri'a si comerçiu se prospereze.“

Program'a acést'a a Cehiloru teneri, cari treceau p'na acuma de moderati, nu a multiamitu pe Nemtii decembristi pentru urmat'orele doue puncte ce le contine. „Uniunea tieriloru ce se tienu de corón'a boema“ si „solidaritatea Slaviloru“. Aceste puncte au produsu si in Budapesta o impresiune rea. Si in adeveru, ce ar' poté se incépa dualistii cu „solidaritatea slaviloru“, candu scopulu loru este a divisá nationalitatile spre ale suprematisá apoi cu atátu mai usioru? Partid'a Cehiloru teneri, scrie „Pester Lloyd“, face in prog'm'a s'a pretensiuni federalistice si slavice si acést'a ne intereséza si pe noi. „Déca Cehii voru intra cu tendintie de aceste federaliste si slave in Reichsrath, atunci este datu unu conflictu constitutiunalu si depinde numai dela timpu si dela impregiurari, déca si candu va isbucni. Este dér' justificata ingrijirea nemtiloru liberali, ca Cehii numai pentru aceea accepta formele constitutiunei, spre a face se sara in aeru constitutiunea.“

Diuarulu guvernamentalu pestanu face apoi imputari Nemtiloru liberali austriaci, pentru ca nu

voiescu se intre in ministerulu Taaffe. Unele diuare au pusu intrebarea, ca intr'unu casu analogu ar' fi óre partid'a liberala ungara gat'a se intre intr'unu ministeriu Miletici? Fóia pestana respunde, ca déca partid'a ungurésca ar' fi in adeveru in situatiunea celei germane din Austri'a, care, in urm'a gresieleloru comise, si-a perdutu maioritatea la alegerile trecute, si déca soçii de principii de ai lui Miletici ar' ajunge a face maioritatea in parlamentulu unguru, „liberalii“ Ungariei nu ar' intardiá nici unu momentu de a intrá in ministerulu Miletici, déca ar' poté, spre a impede resturnarea constitutiunei si spre a scapá ce au periclitatu ei insisi. „P. Ll.“ concede apoi indirectu, ca imputarea ce le-au facut'o cei din Vien'a Unguriloru, ca constitutiunea ungurésca este o „constitutiune de partida“, are óre-care indreptatire si dice, ca cu tóte aceste este o deosebire si aci intre Unguri si Nemti. Ungurii facu totu spre a sustiené si intari „constitutiunea loru de partida“, pre candu partid'a decembristiloru din Austri'a (Verfassungstreuen) a facutu totu, spre a-si ruiná constitutiunea de partida. In fine „P. Ll.“ le dá Nemtiloru consiliulu, ca se intre in ministerulu Taaffe, care le ofera doue portofoliuri si se nu se sperie de colegulu Dr. Prazak. Se vedemu, déca decembristii voru aflá de bine a luá in mai de aprópa consideratiune acestu sfatu ungurescu.

Comitetulu esecutivu alu barbatiloru de incredere cehi a sositu in 17 in Vien'a spre a luá parte la conferentia cea mare ce s'a tienutu la comitele Hohenwart.

Avemu se inregistramu trei sciri cari voru fi produsu negresitu nu puçina sensatiune. Antaiu se spune ca visit'a lui Bismarck la Vien'a are de scopu a incepe negociarile asupra incheierei unui tractatu intre Germani'a si Austro-Ungaria, care se contiena garantarea reciproca a posesiunei actuale a ambeloru imperie. A dou'a noutate ne-o aduce Gazeta de Augsburg care scrie: ca esista planulu de a créa in Vien'a postulu unui cancelariu, care ne avendu unu resortu deosebitu se fia siefulu guvernului comunu asia, ca pe langa elu se fia si unu ministru de esterne comunu. Cancelariulu se aiba a veghiá deosebitu asupra intereselor monarchiei. Se mai adauge totodata, si acést'a este mai surprindietoriu, ca voiescu se chame pe Andrásy la postulu de cancelar, sperandu ca asia voru castigá mai lesne pe Unguri pentru acestu proiectu (?) In fine ca spre complectarea sciriloru de susu se anuntia earasi ca cancelarulu Górciakov voiesce se se retraga si ca de successoru alu seu e desemnatu principele Lobanov.

Totu „Pester Lloyd“ vorbindu in numerulu seu dela 18 Sept. despre relatiunea Austro-Ungariei cu Serbi'a si desvoltandu cunoscut'a teoria a politiceii sale orientale, dupa care Austro-Ungaria trebuie se fia sórele, in giurulu caruia se se invertésca tóte esistentiele de statu planetare in Orientu; mai departe voindu se dovedésca ca astadi Austro-Ungaria este pentru poporatiunile Orientului puterea ce resare, precandu Russi'a apare ca puterea, ce apune, continua asia: „In relatiunile nóstre cu cele mai multe din statele mici orientale se si observa in fapta acést'a schimbare. Romani'a s'a ruptu cu totulu de cátra Russi'a, Muntenegrulu incepe a simti, ca Tiarulu este departe, puterea Austro-Ungariei inse fórte aprópe. Numai Serbi'a face o esceptiune. Nechiara, ca mai inainte, este si acuma atitudinea acestui principatu; elu se o-pune mortisiu chiaru si celoru mai indreptatite dorintie ale monarchiei. Nu scimu déca cei din Vien'a au avutu in adeveru planulu de a incheiá o conventiune militara cu Serbi'a; siguru este, ca p'na acuma nu au capetatu o solutiune nici macaru afacerile comerciali si de drumu de feru.“

